

KÖVÉR LÁSZLÓ A továbblépés lehetősége

Főtiszteletű Püspök Úr!
Nagyfőtiszteletű Urak és Asszonyok!
Tisztelt Államtitkár Urak!
Ünneplő Gyülekezet, kedves Pápai Polgárok!

Az, hogy ma itt állhatok Önök előtt, s én köszönhetem a gyülekezetet, a Dunántúli Református Egyházkerület 400. jubileumi évét szülővárosomban, Pápán, ugyan természetes, mégsem magától értetődő. Bár kisgyermekként ebben a templomban tartottak keresztvíz alá, mégis hosszú utat kellett megtennem ahhoz, hogy most itt állhassak. Hálás vagyok érte „Istennek, hazának, tudománynak”, hogy megtehettem.

Valahol azt olvastam, hogy kétféle hangnem dívik a reformációi emlékbeszédekben: vagy ostorozzuk a katolicizmust és dicséjük magunkat – ez a hatásosabb és elterjedtebb –, vagy dicséjük a katolicizmust és ostorozzuk magunkat. Nos, akármelyik szokásnak is hódolunk, mindegy, mert egyikkel is annyi igazság jár, mint a másikkal.

A hely szelleme, az ünnepi pillanat és a számvetésre készítő idő is eleve arra rendel bennünket, hogy sokkal mélyebbre vessük a hálónkat, hogy megkeressük azokat az alapokat, ahonnan elindultunk, és amelyek ma is zsinórmértékül szolgálhatnak számunkra.

Négyszáz év. Tekintélyt parancsoló idő. Tekintélyt parancsoló, mert szép és hosszú utat jártunk be: a három részre szakadt hazában, két pogány elleni szabadságharcunk közepette összeült körmendi zsinattól, melyen megalakult a Dunántúli Református Egyházkerület, a mai ünnepi magaslatig, melyről visszatekinthetünk erre a hatalmas és csodálatos időfolyamra, lelkesítő győzelmeinkre és felrázó vereségeinkre. Szép, hosszú utat jártunk be: a felemelkedés, az egyetértés és az egyesülés útját.

A nyelvészek szerint maga a zsinat szó, a legfőbb egyházi tanács megnevezése is azt jelenti, „együtt menni az úton” azokkal, akik szót értettek egymással, és elfogadták a közös döntéseket. Egyháztörténészek még azt is feljegyezték, hogy egy-egy ilyen tanácskozás az ógyház idején, ha kellett, évekig tartott. Addig nem mentek haza, amíg kivétel nélkül mindenkinek meg nem hallgatták az álláspontját és egy akaratra nem jutottak.

Eleink tudták: minden építkezés csak akkor lehet sikeres, ha belülről kifelé fogunk hozzá. Ha az építeni szándékozók egyet tudnak érteni a célokban, s a hozzá vezető utakban, ugyanaz a Lélek vezeti őket. Csak akkor teljesítheti ki-ki a rá szabott feladatot, küldetést, ha tetteinek szabadságát belső rendjéhez igazítja.

Azt hiszem tehát, van mihez visszanyúlnunk, amikor a hit és a magyarság megújítására szövetkezünk, és nekünk ma van mire büszkének lennünk.

Tisztelt Ünneplő Gyülekezet!

Nem tudom, belegendoltak-e már abba, hogy milyen kilátástalan helyzetben fogott hozzá a kitartó, lépésről lépésre, belülről kifelé haladó építkezéshez a református egyház? Felsorolni is hosszú az állomásokat: a Tarcali, Tordai, Nagyenyedi, a Debreceni Zsinat – az egységes református egyház megalakulása ez –, majd a Hercegszőlősi és Galántai Zsinat előzi meg a Körmentit.

Ne feledjük, csak az utókor számára tűnik úgy országunk történelme, mintha állami létünk 1000 év óta folyamatos lett volna. Pedig a török hódítás kora valójában a magyarság állam nélküli időszaka. Egy kortárs egyenesen a következőket írta emlékiratában: „Nem történetet írunk, hanem inkább az egyetlen sorsfolyamatban ránk zúduló csapásokat siratjuk.”

A sebek azért gyógyultak mindig újra, a magyarság azért nem pusztult el mégsem, mert minden csonkolás ellenére a hit megtartó ereje és a magyarság küldetéstudata életben tartotta a nemzetet. Ebben az időben az egyház tartotta fenn azt, amit az állam nem tudott. Egyben tartotta a közösséget, szervezte az életet, vigasztalta a bujkáló magyarokat.

„Mégis, megtartódat benne becsüld magyarság,
ország lappangott itt, mikor nem vala ország.”

(Csanádi Imre)

Dr. Kövér László az Egyházkerület lelkipásztorai és vezetői között Pápán, a református templom előtt

Bebizonyítottuk, hogy ország nélkül, háromfelé szakított testtel, ennek az erőnek a birtokában évszázadokig is életben tud maradni a nemzet, mert ez az erő képes volt átvenni a regnum szerepét. Ugyanakkor a történelmünk azt is megmutatta, hogy a megtartó hit és a küldetéstudat hiányában egy közösség csak az alapvető életfunkciók ellátására képes, csak vegetál, alszik, és idővel talán el is sorvad.

Tisztelt Ünneplő Gyülekezet!

Ismerjük valamennyien azokat az okfejtéseket, melyek az oszmán katonák menetteljesítményével, a kor technikai színvonalával, vagy logisztikai nehézségekkel magyarázzák azt, hogy miért nem tudta a feltartóztathatatlanul mindenkin átdübörgő oszmán birodalom maga alá temetni az egész magyarságot.

És ismerjük azokat is, amelyek a pénzhiánnyal, a zsoldossereg moráljával és az európai szövetségi politikával indokolták a Habsburgok sikertelenségét, hogy birodalmuk egyik örökös tartományává tegyék hazánkat.

Távol álljon tőlünk, hogy ezeket az érveket lesöpörjük az asztalról, de ne is menjünk el szó nélkül mellettük. Hiszen egy tényezőt, egy hideg fejjel ki nem következtethető, pontos számításokkal nem mérhető összetevőt mindegyik figyelmen kívül hagy. Ez pedig éppen az az erő, amelyik ide hívott ma mindannyiunkat: az összetartás, az áldozatvállalás és a hit hármassága.

Tisztelt Ünneplő Gyülekezet!

Ha hűek akarunk lenni a négyszáz éves örökséghez, akkor nem tehetünk másként, minthogy megkérdézzük: vajon mi is lehet a reformáció küldetése ma, amikor megkezdtük a magyarság határokon átívelő újraegyesítését, amikor már nem tapossa idegen csizma hazánk földjét, és amikor magunk dönthetünk a jövőnkéről? Vajon mi az, aminek most, a XXI. század hajnalán a régi élet rendjéből, a vallásos hitből hasznát vehetnénk? Talán valami ásatag, félfeudális társadalmi rend visszahozatala, ahogy azzal politikai ellenfeleink nap-nap után vádolnak minket? Vagy – hogy fokozzam az eddig elhangzottakat – esetleg egyfajta klerikális uralom rákényszerítése Magyarországra? Netán a vallásháborúk felélesztése Európában?

Nos, mi jól tudjuk: minderről szó sincs. Viszont akik ezzel riogatnak, azok nem hajlandók észrevenni, hogy miközben mára a tökéleteshez, az ideálshoz legközelebb állónak gondolt társadalom instrumentumait, kellekeit megalkottuk, rendszerét kidolgoztuk, miközben minden gazdasági válság ellenére kényelmesebb, jobb, felhőtlenebb az életünk, mint a magunk mögött hagyott évszázadokban bármikor, aközben belső univerzumunk egyre magányosabb, elhanyagoltabb lett. Paul Valéry francia költő szavaival: „sokasodik a magány.”

Tévedünk, ha azt gondoljuk, hogy mindez nincs az arcunkra írva, tévedünk, ha azt gondoljuk, hogy a látható gyarapodás, a technikai tökéletesedés kárpótol minket a veszteségért. Ha ugyanis alaposan körbepillantunk a világunkban, akkor szinte kiált felénk ez a sivárság. Mintha az egyre tökéletesebbé váló formából kiveszett volna, elpárolgott volna a tartalom. Igen, tisztelt hölgyeim és uraim, hiányzik a világunkból az a bizonyos belülről kifelé induló építkezés.

Tudjuk, egy kiüresített lélek vákuumszerűen szív be minden ideológiát, amely az űrt kitöltheti. Láthattuk, hogy a hitét veszített társadalom póthitekhez, ideológiákhoz fordul, melyek hamis ellentétet konstruálnak szív és ész között. Miként Tisza István, néhai miniszterelnök, éppen a mi Egyházkerületünk egykori főgondnoka mondta: „Egymás ellen fordul az emberi lélek két legnemesebb ösztöne. Az, amely az ismeretet és az, amely Istenét keresi.”

Ne gondoljuk azt, hogy a tudomány felsőbbrendűségét hirdető kor leköszön-tével, a materializmus és az ember lelkét is megszerezni akaró totalitárius ideológiák bukása után elmúlt ez a veszély. Nem, ugyanis a demokratikus forma önmagában nem old meg semmit, nem biztosítja a jó, a helyes élet feltételeit, az igazságosságot.

Ha a Pápai Kollégium hármasköréből – „Istennek, hazának, tudománynak” – bármelyiket elhagyjuk, vagy a sorrendet felcseréljük, akkor nemcsak megszegényítjük, hanem tönkre is tesszük küldetésünket, eláruljuk református keresztyén hitünket.

Haza és tudomány Isten nélkül gőg és pogányság.

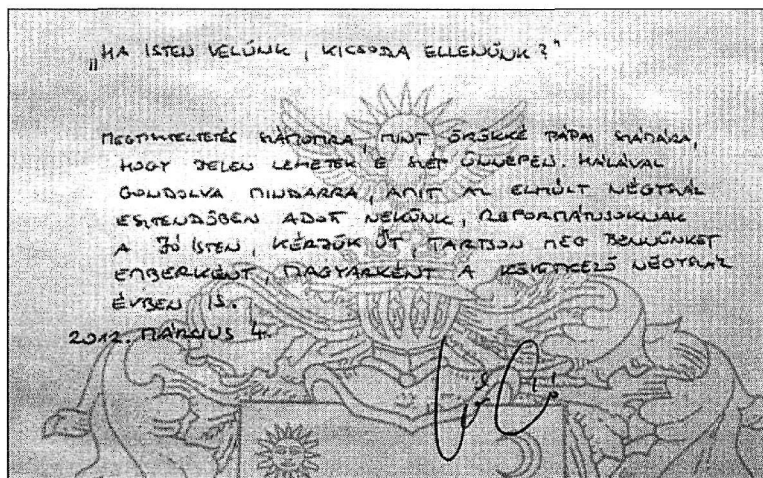
Isten és tudomány haza nélkül felfuvalkodott világpolgárság.

Isten és haza tudomány nélkül pedig az igénytelenség csapdájába kerülhet.

A XX. – és hiszem – a XXI. századi Európa számára ezt Robert Schuman egykori francia külügyminiszter, az európai egység egyik nagy úttörője így fogalmazta meg: „A demokrácia vagy keresztyén lesz, vagy nem is lesz.”

Az üzenet, kedves barátaim, nem más: a demokrácia csupán a forma, a tartalom a keresztyénség, a hívő, gondolkodó és hazáját szerető ember. És tartalom nélkül minden forma értékét veszti.

Ezért ma, akárcsak közel fél évezreddel ezelőtt, arra van szükség, hogy egész Európának újra megnyíljon a szíve, és emberek százezrei ébredjenek rá, hogy nem több pénzre, szebb kultuszra, nagyobb politikai súlyra és mindenkit legyűrő hata-

Dr. Kövér László bejegyzése az Egyházkerület Jubileumi Emlékkönyvébe

lomra van szükségük, hanem több evangéliumra, több krisztusi életre. Ráébredjenek, hogy nem a szegényebb országok nyakába rakott igával, hanem igével segíhetnek magukon, hogy nem a vagyon teremti a lelket, hanem a lélek a vagyont.

Vannak olyan pillanatok a történelemben, amikor a végső elkeseredés óráiban, a csüggedés napjaiban, a kilátástalanság heteiben és hónapjaiban jön valaki, vagy történik valami, amitől az emberek megérik a Lélek érintését, megnyílik a szívük, és már azzal látják a világot. Meggyőződésem, hogy ma újra utat kell nyitnunk ennek az életerőnek, hogy közös erővel újra hihetővé tegyük a hitet, hogy közös erővel újra megnyissuk az emberek szívét.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A továbblépés tehát nem a demokrácia csinosításával, javítgatásával képzelhető el: nem a forma csiszolásával, alakítgatásával, hanem minőségi változtatással. Ezt üzeni az év elején életbe lépett, 2011 Húsvétján elfogadott Alaptörvényünk is, mely Magyarország újjászületését jelképezi, azt, hogy ez a haza nem csak körülöttünk, de bennünk és felettünk, a magasban is van.

A demokráciát keresztyén tartalommal kell megtölteni. Keresztyénség nélkül nem állíthatjuk vissza a munka becsületét, a család és az otthon szentségét, az elesettek, a versenyben lemaradtak iránti együttérzést és támogatást. Keresztyénség nélkül nem állíthatjuk vissza a magyar szolidaritást. Nem állíthatjuk meg a személyes felelősségtudat hanyatlását, és nem vethetünk véget annak az arrogáns meggyőződésnek, hogy az emberek saját eszükkel, segítség nélkül képesek lesznek megoldani a világegyetem összes problémáját és rejtélyét.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Véleményem szerint a szekuralizált világ ott téved a legnagyobbat, hogy felsőbb bizonyítási pont híján az ember alapértékeivel sem tud mit kezdeni. Hiszen magát az embert sem tudja, legfeljebb biológiailag – vagy ha az abortuszokra és az eutanáziára gondolunk, még úgy se – meghatározni. Hogyan határozhatná hát meg a méltóságot, az igazságot, a tiszteletet és más, az ember viszonyaiban értelmezhető fogalmakat?

A keresztyénség nélküli világ csupán egymásnak ellentmondó, egymástól szétfutó kívánságok összességét tudja kínálni, és olyan eszményképeket, mint jólét, hatalom, biztonság, melyek a szétválásra inkább alkalmasabbak, mint az egyesítésre.

Ezért nekünk be kell bizonyítanunk, hogy a keresztyénség nem csak kulturális, vagy történelmi diszciplína, hanem maga a gyakorlatiasság is: út az életvezetéshez, út egy testvériesebb Magyarországhoz és Európához. A keresztyén Európa a közösségek Európája, ahol az erkölcsi szabályok és törvények biztosítják a rendet, a szabadságot, biztosítják a gyengébb jogát is az élethez. Gyermekünk jövője függ attól, hogy vajon képesek leszünk-e ragaszkodni ezekhez az európai politika minden fórumán, vagy pedig ellenfeleink sikerrel állítják be a keresztyénséget mint egy maradi, idegen világot, amely nacionalista, klerikális és ellenzi a modernitás vívmányait.

Mi, magyarok mindenesetre fel tudjuk ajánlani a történelem során szerzett tapasztalatainkat: az egyházi intézmények ereje, hitelessége és tekintélye volt a mi erőnk, és tesz hitelessé bennünket ma is.

Tisztelt Ünneplő Egybegyültek!

A református egyház mindig a felemelkedés, az egyetértés és az egyesülés útján járt. Elismerés illeti tehát azért, amit nagy nemzeti ügyünkben, a magyar nemzet újraegyesítéséért tett és tesz. Hiszen aki közösséget épít, az a magyar nemzet boldogulását segíti elő, aki egy közösséget erősít, az a magyar nemzetet erősíti. Ma talán erre van a legnagyobb szükségünk: bízni, erősödni, gyarapodni, újraszöni közösségeink szövetét, ki-ki a magáét. S hogyha így teszünk, annak eredménye nem lehet más, mint egy gyarapodó, önmagában bízó, tettekre kész és büszke nemzet.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Befejezésképpen engedjék meg, hogy idézzek egy mondást, amely Szent Ágostontól származik, és így szól: „A hit azt jelenti, hogy hiszünk abban, amit nem látunk, és a hit jutalma, hogy látni fogjuk, amiben hiszünk.”

Kívánom mindannyiunknak, hogy az a Magyarország, amelyet megálmodtunk, amelyben hiszünk, és amelynek most még csak a körvonalait látjuk, hamarosan valósággá váljon. A Magyar Országgyűlés nevében köszöntöm a Dunántúli Református Egyházkerületet! Isten éltesse és segítse ezt a közösséget, s benne mindannyiunkat sokáig!

Első Ökogyülekezeti Konferencia Magyarországon

A teremtett világért érzett felelősség

„Mevalljuk, Istenünk, hogy nem ismertük fel mindig helyünket a teremtésben, mivel az embert arra teremtetted, hogy testvérként éljünk egymással és a Földdel. Segíts nekünk, hogy a megújulás és a helyreállítás eszközei lehessünk, ne pedig a pusztulásé. Mevalljuk félelmeinket, ellentmondásainkat, és gyengeségünket abban, hogy válaszoljunk hívásodra.” – hangzott a könyörgés 2004-ben Londonban, és hasonló módon szólalt meg Budapesten 2012. április 28-án az első ökogyülekezeti konferencia megnyitóján. A Szentlélek vezetését kérte Kodácsy Tamás, a program vezetője, hogy a kétségek eloszoljanak, a labirintusok engedjenek és a járatlan utak ösvényekké szelidüljenek.

A januárban alakult ökogyülekezeti tanács azért hirdette meg az *Ég hajlata* elnevezésű konferenciát, hogy a Magyar Református Egyház életében és gondolkozásában határozott módon jelenjen meg a teremtett világért érzett felelősség. Az *Ég hajlata* kifejezés szójátékával összekapcsolja az ember környezetkárosító